

Saksframlegg

Delegering av forvaltningsansvar for verneområder fra Fylkesmann til kommune

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
30/15	Formannskapet	18.03.2015

Rådmannens forslag til vedtak:

Søgne kommune tar i mot tilbudet om å overta forvaltningsansvar for verneområder som i dag forvaltes av fylkesmannen. Det settes vilkår om overføring av midler tilsvarende besparelsen fylkesmannen får ved å miste oppgaven.

Bakgrunn for saken:

Miljødirektoratet har oversendt tilbud til kommunene om å overta forvaltningsansvar for verneområder som i dag forvaltes av Fylkesmannen.

Tilbudet gjelder kun verneområder som i sin helhet ligger innenfor den respektive kommunes grense og som pr. i dag ikke forvaltes av verneområdestyrer. Tilbudet gjelder overtagelse av alle eller ingen av de områdene tilbudet gjelder. Kommunen kan altså ikke velge å overta forvaltningsmyndighet for bare noen av områdene.

Saksutredning:

Verneområder i Søgne kommune

Det er 10 naturreservater i Søgne kommune. Tre av disse er sjøfuglreservater og inngår ikke i tilbudet. Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde inngår heller ikke i tilbudet da det forvaltes av et verneområdestyre.

De sju naturreservatene som inngår i tilbudet, er alle på fastlandet. Verneformålet for disse er hhv naturtyper/vegetasjonstyper/artsforekomster.

De sju naturreservatene er:

- **Småtjønna naturreservat** - artsforekomst (storak)
- **Lunde naturreservat** - edellauvskog
- **Lyngbudalen naturreservat** - barlindforekomst
- **Lohnetjønn naturreservat** - våtmarksområde
- **Store Øygarden naturreservat** - edellauvskog
- **Låveheia naturreservat** - edellauvskog
- **Torjusheia naturreservat** – rikt og variert skogområde

Naturreservat er den strengeste form for områdevern og strengere enn eksempelvis nasjonalpark og landskapsvernområde. Hvert naturreservat har sin egen verneforskrift hjemlet i Naturmangfoldloven.

Påregnelige oppgaver for kommunen som følge av å overta forvaltningsansvaret vil være: Behandle søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Omfanget av slike saker er formentlig få. I 2014 behandlet fylkesmannen søknad om å arrangere idrettsarrangement i Torjusheia Naturreservat (Søgne morothon) I tillegg behandlet de en sak som gjaldt korrigering av vernegrensa for Lunde naturreservat.

Tilsyn med naturtilstanden i naturreservatene.

Det fremgår av skrivet fra MD at kommunen kan bestille tjenester av Statens Naturoppsyn innen registrering, dokumentasjon og evt. også til skjøtsel. Disse tjenestene er gratis for kommunen. En praktisk tilnærming kan være å be om et tilsyn i de ulike naturreservatene, eksempelvis en gang pr år.

Skjøtselsplaner/forvaltningsplaner

Det foreligger i liten grad skjøtselsplaner/forvaltningsplaner for naturreservatene. Behovet er imidlertid ikke prekært. Poenget med de fleste naturreservater er at naturen skal gå sin gang og skal i utgangspunktet ikke være skjøtselskrevende. All vegetasjon, herunder døde busker og trær er fredet. Skjøtsel kan likevel være aktuelt, ikke minst pga. utbredelse av fremmede og uønskede (svartelista) arter.

Et initiativ til skjøtselsplan må tas når tilsyn kan dokumentere at det er behov for det. Slike planer blir i all hovedsak utarbeidet av konsulentfirmaer da det krever kompetanse utover det en kommune normalt besitter. Kommunen bør ha en bevisst holdning til at finansiering av slikt må skje gjennom vanlige søknadsrutiner til Miljødirektoratet.

Ut fra påregnelige oppgaver og omfang av disse, mener fagleder miljø og landbruk at arealenheten har den nødvendige kapasitet og kompetanse til å påta seg forvaltningsansvaret.

Økonomi

I skrivet fra MD fremgår det ikke opplysninger om overføring av midler ved å overta forvaltningsmyndigheten. Et rimelig krav vil være å forutsette midler tilsvarende besparelsen fylkesmannen får ved å miste oppgaven. For å holde kostnadene nede bør utgifter til ev utarbeidelse av planer, skjøtsel etc. dekkes av direkte tildeling fra MD gjennom de fastsatte søknadsprosedyrer.

Fagleder miljø og landbruk er positiv til å overta forvaltningsansvaret for de aktuelle naturreservatene og mener det er forsvarlig både av kapasitet og kompetansehensyn. Det bør imidlertid stilles vilkår om overføring av midler tilsvarende besparelsen fylkesmannen får ved å miste oppgaven. Det påpekes at det som en sikkerhetsventil er gitt adgang til at kommunen kan si fra seg ansvaret som forvaltningsmyndighet.

Rådmannens merknader:

Rådmannen har ingen merknader.

Vedlegg

- 1 Tilbud om å overta forvaltningsansvar for verneområder - frist for tilbakemelding 01.04.15

SØGNE KOMMUNE	
Saksbeh.	Arkivkode
09 DES. 2014	
Saksnr.	Dok.nr.
14/2713	

Kommuner etter liste

Trondheim, 04.12.2014

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/13895

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Tilbud om å overta forvaltningsansvar for verneområder

Miljødirektoratet oversender med dette tilbud til kommunene om å overta forvaltningsansvar for verneområder som i dag forvaltes av Fylkesmannen. Miljødirektoratet er i brev av 8.9.2014 fra Klima- og miljødepartementet bedt om å gi kommunene et slikt tilbud. Tilbudet gis på visse vilkår.

Tilbudet om å overta forvaltningsmyndighet omfatter i denne omgang verneområder som ligger innenfor én kommune og som pr. i dag ikke forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyrer. For verneområder som strekker seg over flere kommuner, vil aktuelle kommuner få tilbud om forvaltningsmyndighet når det er tatt stilling til fremtidig kommunestruktur gjennom regjeringens arbeid med kommunereformen.

Tilbudet om forvaltningsmyndighet omfatter heller ikke verneområder som er innmeldt til eller ført opp på den internasjonale våtmarkskonvensjonens liste over spesielt verdifulle våtmarksområder (Ramsarområder). I disse områdene har nasjonalstaten et særlig ansvar for at verneverdiene blir ivaretatt i tråd med internasjonale mål og kriterier.

For verneområder som ligger i tilknytning til verneområder som i dag forvaltes av et nasjonalpark-/verneområdestyre, er det gjort en vurdering av om det er mest hensiktsmessig at også slike verneområder kan forvaltes av styret.

Dersom kommunen ikke ønsker å ha forvaltningsmyndighet, skal myndigheten fortsatt ligge hos Fylkesmannen.

Forutsetningen for at kommunene skal kunne overta oppgaven som forvaltningsmyndighet, er at de har nødvendig kapasitet og kompetanse. For kommuner som i dag ikke har nødvendig kapasitet og kompetanse for å overta en slik oppgave, vil eventuell delegering vurderes på nytt ved eventuell ny kommunestruktur.

For kommuner som takker ja til tilbudet og aksepterer vilkårene, tar Miljødirektoratet sikte på å gjennomføre delegering av forvaltningsmyndighet i løpet av 2015.

Miljødirektoratet vil, i samarbeid med Fylkesmannen, gjennomføre nødvendig opplæring av kommuner som får delegert forvaltningsmyndighet for verneområder.

Verneområder som omfattes av tilbudet om forvaltningsansvar

Oversikt over verneområder i den enkelte kommune finnes i Miljødirektoratets database for kartfestet informasjon om natur- og friluftslivsområder www.naturbase.no

Verneområder i den enkelte kommune finnes ved å benytte «Enkelt søk i Naturbase». Kommunen vil da få opp en liste verneområder med navn på verneområde, verneform, vernetato og hvem som er forvaltningsmyndighet for verneområdet i dag. Oversikten i Naturbase viser alle verneområder i kommunen.

Tilbudet om forvaltningsmyndighet gjelder:

- Verneområder som i sin helhet ligger innenfor kommunen, og som i dag forvaltes av vedkommende Fylkesmann.
- Tilbudet gjelder ikke Ramsarområder eller verneområder som er innmeldt til Ramsarkonvensjonen liste over internasjonalt viktige våtmarksområder.
- Tilbudet gjelder ikke verneområder hvor tilbud om forvaltningsmyndighet er sendt nasjonalpark-/verneområdestyrer. Dersom nasjonalpark-/verneområdestyrerne ikke ønsker forvaltningsmyndighet for tilbudte områder, vil tilbudet til kommunen også gjelde disse områdene.

Områder hvor nasjonalpark-/områdestyrer er gitt tilbud om forvaltningsmyndighet følger av vedlagte oversikt.

Tilbudet om delegering av forvaltningsmyndighet gis under følgende forutsetninger:

- Kommunen må si ja eller nei til å overta forvaltningsmyndighet for alle verneområder som omfattes av dette tilbudet.
- Verneområder opprettet i medhold av naturmangfoldloven og den tidligere naturvernloven har nasjonale verneinteresser, og skal forvaltes i samsvar med verneformålet og statlige retningslinjer for forvaltning av verneområder.
- Miljødirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om utøvelse av forvaltningsmyndigheten.
- Kommunene kan ikke overføre/delegere avgjørelsesmyndighet etter verneforskriftene til andre instanser eller organisasjoner.
- Miljødirektoratet kan trekke vedtaket om delegering tilbake. Kommunene kan også si fra seg ansvaret som forvaltningsmyndighet.
- Miljødirektoratet/Statens Naturoppsyn (SNO) har ansvaret for organiseringen av oppsynsvirksomheten i verneområdene.

- Kommunene skal ha nødvendig kapasitet og kompetanse, og et robust fagmiljø med nødvendig fagkompetanse for å kunne løse oppgavene. Kommunene må også ha god forvaltningskompetanse slik at oppgaver og henvendelser håndteres riktig.
- Kommunen kan be Fylkesmannen om faglige råd og veiledning i forvaltningen.
- Ansvar som forvaltningsmyndighet innebærer at kommunen må avsette nødvendige ressurser til administrasjon og saksbehandling.
- Kommunen kan søke om økonomiske midler til gjennomføring av skjøtsel og tiltak i verneområder innenfor de rammer som hvert år blir fastsatt av Stortinget. Søknad om midler skal sendes til Fylkesmannen innen nærmere fastsatt frist.

Forvaltningsmyndighetens oppgaver og kompetanse:

- **Myndighetsutøvelse**
Forvaltningsmyndigheten har ansvar for forvaltningen av verneregler fastsatt i verneforskriften. Myndigheten er begrenset til den rådighet som er direkte hjemlet i verneforskriften.
- **Skjøtsel og tilrettelegging**
Som forvaltningsmyndighet skal kommunene vurdere behov og nødvendig gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging i verneområdene. Plan for skjøtsel og eventuell tilrettelegging bør inngå i en godkjent forvaltningsplan.

Gjennomføring av skjøtels- og tilretteleggingstiltak avtales med lokalt SNO gjennom den årlige bestillingsdialogen om behov for midler og arbeidskraft i verneområder.

- **Forvaltningsplan**
Kommunen kan utarbeide et utkast til forvaltningsplan for verneområdet/verneområdene. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Fylkesmannen.
- **Dispensasjon fra verneforskriften**
Kommunene har myndighet til å treffe vedtak om dispensasjon i henhold til den enkelte verneforskrift eller naturmangfoldloven § 48. Verneforskriftene har egne dispensasjonsbestemmelser som setter rammer for hvilke dispensasjoner som kan gis. Naturmangfoldloven § 48 er en generell dispensasjonsbestemmelse som åpner for å gi dispensasjon dersom vilkårene i bestemmelsen er oppfylt.

Kopi av alle vedtak som treffes av kommunen skal sendes til Fylkesmannen, Statens naturoppsyn og Miljødirektoratet. I tillegg skal vedtak registreres i Miljøvedtaksregisteret.

Miljødirektoratet er klageinstans for vedtak som treffes av kommunen som forvaltningsmyndighet.

I dispensasjonssaker hvor kommunale instanser selv står som søker/tiltakshaver, skal Fylkesmannen behandle saken som førsteinstans.

- **Merking og informasjon**

Fylkesmannen har ansvar for gjennomføring av nødvendig grensemerking av verneområdene.

Kommunen skal som forvaltningsmyndighet vurdere behovet for særskilte informasjonstiltak. Kommunen har også ansvar for kontakt med grunneiere, rettighetshavere, brukere, aktuelle lag og organisasjoner mv.

- **Brudd på verneforskriften**

Selv om SNO er etablert som kontrollmyndighet i verneområdene, har kommunen som forvaltningsmyndighet likevel et selvstendig ansvar for å påse at brudd på reglene i verneforskriften som kommunen får kjennskap til, blir anmeldt til politiet, eller rapportert til Fylkesmannen og Miljødirektoratet for eventuelle administrative sanksjoner. Kopi av anmeldelse skal sendes til Fylkesmannen og Miljødirektoratet.

Fylkesmannen har delegert myndighet etter naturmangfoldlovens kap. IX om håndheving og sanksjoner. Kommunen må derfor ha dialog med fylkesmannen om oppfølging av ulovlige forhold i verneområdene.

- **Rapportering om forvaltning**

Kommunen har ansvar for å rapportere om forvaltningen av verneområdene til Fylkesmannen. Rapportering skal skje etter fastsatte frister.

Dersom forutsetningene for delegering av forvaltningsmyndighet endres vesentlig, plikter kommunen å informere Fylkesmannen.

Særlig om naturoppsyn i verneområder

Statens naturoppsyn (SNO) har det overordnede ansvaret for tilsynet med verneområdene. SNO er statlig myndighet med lovbestemt ansvar for forebygging av miljøkriminalitet og kontroll med at reglene i miljølovverket blir overholdt, jf. naturoppsynsloven §§ 1 og 2. I tillegg har SNO et ansvar for informasjon og veiledning om regelverket og bruken av verneområdene.

For ivaretagelse av verneformålet kan kommunen bestille registrerings-, dokumentasjons- og skjøtselsarbeid av SNO. SNO vil prioritere slike oppgaver innen rammen av sine ressurser, og arbeidet som utføres vil være gratis for kommunen.

Frist for tilbakemelding

Kommuner som ønsker delegert forvaltningsmyndighet, må gi tilbakemelding til Miljødirektoratet. I tilbakemeldingen ber vi om at kommunen konkret omtaler og vurderer hvilken kapasitet og kompetanse kommunen har for å overta forvaltningsansvaret for verneområdene.

Frist for tilbakemelding er **1. april 2015**.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Berit Lein
Direktør naturavdelingen

Knut Fossum
seksjonsleder

Vedlegg:

Oversikt over Verneområder hvor nasjonalpark-/verneområdestyrer er gitt tilbud om forvaltningsmyndighet

Kopi til:

Alle Fylkesmenn
Klima- og miljødepartementet